Een decennium zzp-dossier

Feiten, cijfers en ontwikkelingen

ONL VOOR ONDERNEMERS

HeadFirst Group

ZiPconomy

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 03

Voorwoord 04

Aanleiding 05

Samengevat 06

Grip op de diversiteit van zzp'ers 08
- Trends 2015-2025 10
- Krimp van aantal zzp'ers na handhaving schijnzelfstandigheid 16
- Vergeten groepen 19

Demografie 20
- Minder vrouwelijke dan mannelijke zzp'ers 21
- Zzp'er is steeds hoger opgeleid, vooral de vrouwelijke zzp'er 21
- Zzp'er vergrijst en vergroent 22
- Waar woont de zzp'er? 22
- Bv of eenmanszaak? 25

Beroepen 25
- Beroepsniveaus 25
- Beroepsgroepen 26
- Beroepen 28

Starten en stoppen 30
- Vrijheid en zelfstandigheid 31
- Waarden, voorkeuren en kenmerken van werk 31
- Invloed van de aard van het werk 33
- Weinig gedwongen zzp'ers 33
- Liever in loondienst? 33
- Aantrekkelijke opdrachten voor zzp'ers 34
- Meeste omzet van één klant 34
- Stoppers 35
- Welzijn en werkgeluk 36
- Tevredenheid verschilt per type 37
- Werknemers versus zelfstandigen 38
- Meer uitdaging, minder stress en burn-outs 38
- High- en low-strain jobs 38
- Enthousiast en bevlogen 38

Voorzieningen 40
- Vaker sparen voor arbeidsongeschiktheid en pensioen 41
- Diverse aov-voorzieningen 41
- Bezwaren en wensen 42
- Verschillen per geslacht en beroep 42
- Diverse pensioenoplossingen 42
- Politieke discussie 43

Slotwoord 44

Over ons 45

Voorwoord

Het publieke debat over de positie van zzp'ers op de Nederlandse arbeidsmarkt is actueler dan ooit. Met de hervatte handhaving op schijnzelfstandigheid sinds begin 2025, wetsvoorstellen zoals de Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR) en de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, staan zzp'ers nadrukkelijk in de schijnwerpers. Te vaak wordt in dit debat gesproken in tegenstellingen en aannames. Daarom is het van groot belang dat feiten en cijfers de basis vormen. Dit rapport brengt die feiten opnieuw helder in kaart. Net als in 2021 en 2023 is ons doel: inzicht geven in de diversiteit binnen de groep zelfstandigen en het publieke debat naar een hoger niveau tillen. De Zelfstandigen Enquête Arbeid (ZEA) van CBS en TNO vormt hiervoor de basis.

Gedwongen zzp-schap nauwelijks aan de orde

De meeste zzp'ers kiezen bewust voor hun zelfstandige rol. Uit de ZEA blijkt dat slechts 2,7% werkt als zzp'ers omdat een opdrachtgever dat vroeg. Dit percentage is al jaren stabiel en laat zien dat het idee van 'gedwongen zelfstandig ondernemerschap' nauwelijks voorkomt. En hoe tevreden zijn zzp'ers over hun werk? Heel erg tevreden, kunnen we met recht zeggen. Ruim 82% geeft aan (zeer) tevreden te zijn met hun werkomstandigheden. Dat zijn cijfers die spreken! Laten we die tevredenheid koesteren en deze hardwerkende groep zo goed mogelijk ondersteunen, want iedere zelfstandige draagt bij aan een sterke en wendbare arbeidsmarkt waar we allemaal op vertrouwen.

Veerkrachtige ondernemers

Wat direct opvalt, is de veerkracht van zelfstandigen. Ondanks de economische onzekerheid, het uitblijven van duidelijke regelgeving en terughoudendheid bij opdrachtgevers door de handhaving, blijven zij bewust kiezen voor ondernemerschap. Ze hechten waarde aan autonomie en regie over hun werk en leven. Daarmee onderstrepen zij dat zij geen randverschijnsel zijn op de Nederlandse arbeidsmarkt, maar juist een belangrijke motor voor de Nederlandse economie en de wendbaarheid van de arbeidskracht.

Feiten en dialoog als uitgangspunt

De arbeidsmarkt van de toekomst heeft alle werkenden hard nodig: vast, flexibel én zelfstandig. Om de uitdagingen van vandaag en morgen het hoofd te bieden, is het belangrijk dat we zelfstandig ondernemerschap, sociale zekerheid, keuzevrijheid en solidariteit met elkaar in balans brengen. Niet praten óver zelfstandigen, maar mét zelfstandigen. Alleen zo kan de arbeidsmarkt goed blijven functioneren en kunnen we samen bouwen aan de arbeidsmarkt van morgen, waarin niet de contractvorm, maar de werkende centraal staat.

Marion van Happen
CEO HeadFirst Group

Aanleiding

Wie zijn de zzp'ers? Hoe ondernemen zelfstandigen? En hoe ontwikkelt deze groep werkenden zich? Voor de derde keer presenteert ZiPconomy in samenwerking met ONL voor Ondernemers en HeadFirst Group een rapport vol antwoorden op deze vragen. Met dit overzicht van betrouwbare informatie hopen we politici, beleidsmakers en andere belangstellenden grip te geven op het zzp-dossier.

Het is inmiddels bijna een decennium geleden dat de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (Wet DBA) werd ingevoerd. Het kabinet wilde de regels rondom arbeidsrelaties verduidelijken, maar dat mislukte. Er volgde politiek en maatschappelijk debat over zelfstandig ondernemerschap. Na tien jaar is er nog steeds geen extra duidelijkheid. Daar zijn allerlei oorzaken voor. Gebrek aan inzicht en overzicht van deze diverse doelgroep is een veelgebruikt excuus.

"De zzp'er bestaat niet," zei oud-minister Wouter Koolmees (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) regelmatig tijdens debatten in de Tweede Kamer. Maar natuurlijk bestaan zzp'ers wel en bovendien zijn er volop cijfers beschikbaar over deze doelgroep. Daarom schreven wij in 2021 ons eerste rapport 'De zzp'er bestaat wel'. In 2023 volgde deel twee: 'Grip op het zzp-dossier'. Wie had gedacht dat deze derde editie opnieuw verschijnt in een politieke tussenperiode? In 2021 overhandigden we ons rapport aan minister Koolmees, op dat moment demissionair. De tweede editie in 2023 presenteerden we opnieuw aan een gevallen kabinet, vlak voor nieuwe verkiezingen. Ondanks al die politieke turbulentie, is het arbeidsmarktbeleid in beweging.

Er liggen nu twee wetsvoorstellen klaar: de wet Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR) van demissionair minister Eddy van Hijum (SZW) en de Zelfstandigenwet van de partijen VVD, D66, CDA en SGP. Het is aan de nieuwe regering om keuzes te maken.

Wij hopen bij te dragen aan een geïnformeerde discussie. Het is niet aan ons om antwoorden te geven, maar wel om feiten boven tafel krijgen en context te bieden. In deze editie doen we twee dingen anders. Ten eerste kijken we terug op tien jaar zzp-discussie en analyseren we veranderingen in de periode 2015–2025. Wat heeft het verdwijnen van de VAR in gang gezet? Hoe ontwikkelde de groep zelfstandig werkenden zich? En hoe verhouden zij zich tot werknemers op het vlak van inkomen, bescherming en positie op de arbeidsmarkt? Ten tweede besteden we in kaders speciale aandacht aan de situatie van freelancers in België, omdat wetgeving van onze zuiderburen inspiratiebron is voor de Zelfstandigenwet.

Zoals altijd baseren we ons op bestaande, betrouwbare data van onder andere het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), TNO (Zelfstandigen Enquête Arbeid (ZEA)), de Kamer van Koophandel (KVK) en Intelligence Group. We doen geen nieuw onderzoek, maar maken beschikbare data inzichtelijk, toegankelijk en bruikbaar. Want wie straks besluiten moet nemen, verdient een goed vertrekpunt.

Claartje Vogel
Journalist ZiPconomy

Hugo-Jan Ruts
Oprichter ZiPconomy

Samengevat

Inzicht in de feiten en cijfers is essentieel om het dossier over schijnzelfstandigheid en wet- en regelgeving over de arbeidskwalificatie goed te begrijpen. In 2023 brachten we in het rapport 'Grip op het zzp-dossier' de feiten en inzichten over zelfstandigen overzichtelijk samen. Dit jaar doen we dat opnieuw. Hiernaast presenteren we de belangrijkste en meest actuele data.

44%

Het aantal zzp'ers dat diensten levert (eigen arbeid) is in de afgelopen 10 jaar met 312 duizend gegroeid, een stijging van 44%. Het aantal werknemers groeide in diezelfde periode met iets meer dan 1 miljoen, een stijging van 15%.

86%

De grote meerderheid van de zelfstandigen zonder personeel verleent diensten (eigen arbeid). Het aantal zzp'ers dat producten verkoopt daalt: in 2015 verkocht 24% van de zzp'ers producten, in 2025 is dat nog maar 14%.

4,2%

Voor het eerst in tien jaar daalt het aantal zzp'ers: in 2025 zijn er 4,2% minder dan een jaar eerder. De daling is het grootst onder mannen met een basis- of middelbare opleiding.

12%

Bijna een op de acht werkenden is zzp'er. In 2025 is dat 12,2%, in 2015 was dat 10,9%. De piek lag in 2024 (12,8%).

61%

De meeste zzp'ers die eigen arbeid leveren aan organisaties hebben vier opdrachtgevers of meer. Dat percentage schommelt: in 2015 lag het nog op 68,5%. Anders gezegd: het aandeel zzp'ers eigen arbeid met drie opdrachtgevers of minder (en dus langere opdrachten) stijgt.

36%

Het aandeel vrouwen onder alle zelfstandigen daalt. In 2025 is 36% van alle zelfstandigen vrouw, tien jaar terug was dat 37,6%. Dat is opvallend, want het aandeel vrouwelijke werknemers is juist gestegen en ligt nu op 49,5%.

10%

Een op de tien zzp'ers geeft aan (weer) in loondienst te willen werken. Daarnaast zegt 38% dat 'misschien' te willen doen.

33%

Een derde van alle zzp'ers is 55 jaar of ouder, flink meer dan in 2015. Van de totale groei van het aantal zzp'ers in de afgelopen tien jaar kwam 59% door de groei van het aantal 55-plussers, en 26% door de toename van zzp'ers jonger dan 35 jaar. De zzp'er 'vergrijst' en 'vergroent' dus tegelijkertijd.

27%

Iets meer dan een kwart van de zzp'ers zegt geen voorziening te hebben voor het geval van arbeidsongeschiktheid. In 2019 was dat nog 40,4%.

80%

8 op de 10 zzp'ers zegt (zeer) tevreden te zijn met het werken als zelfstandige. Dat is een hoog percentage, maar wel iets lager dan het gemiddelde in de afgelopen 10 jaar.

Grip op de diversiteit van zzp’ers

Wie zijn de zzp’ers? Dat is lastig in één zin samen te vatten, want zelfstandigen zonder personeel zijn er in alle soorten en maten. Van de kleine koffiezaakhouder op de hoek tot de zelfstandige schilder, accountant of IT-ontwikkelaar. Er zijn allerlei cijfers beschikbaar over deze doelgroep en die zetten we hier op een rij. Ook analyseren we de trends van de afgelopen tien jaar.

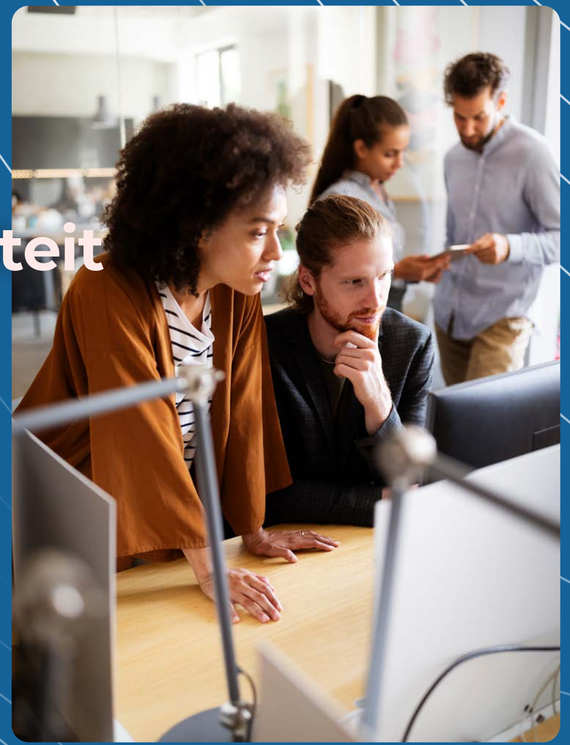

De grote getallen

- 9.839.000 is de totale werkzame beroepsbevolking in Nederland (CBS, Q2 2025). Dat is 16,4% meer dan tien jaar geleden.
- 8.291.000 van de totale werkzame beroepsbevolking is werknemer (84%).
- 6.211.000 van de werknemers heeft een vaste arbeidsovereenkomst of een tijdelijk contract met uitzicht op vast. Dat is 63% van alle werknemers.
- 2.080.000 personen hebben een flexcontract: een tijdelijke arbeidsovereenkomst, oproepcontract of uitzendovereenkomst. Dat is 21% van alle werkenden en kwart van alle werknemers. Vooral het aantal oproep- (-21%) en uitzendcontracten (-13%) nam de afgelopen tien jaar flink af.
- Er zijn in totaal 1.548.000 zelfstandigen in Nederland (CBS, Q2 2025). Dat is dus bijna 16% van de totale werkzame beroepsbevolking.
- 77,6% van de zelfstandigen zijn zzp’ers (zelfstandigen zonder personeel). Zij werken vanuit een eenmanszaak of zijn directeur/grootaandeelhouder van een eigen bv zonder personeel. Dat zijn dus 1.201.000 personen, 12,2% van de werkzame beroepsbevolking. De overige zelfstandigen zijn zelfstandigen met personeel (322.000) en meewerkende gezinsleden (25.000).
- 1.021.000 van die zzp’ers leveren (vooral) diensten (10,4% van werkzame beroepsbevolking). Deze zogenoemde ‘zzp’ers eigen arbeid’ zijn met 85% verreweg de grootste groep zzp’ers. De rest van de zzp’ers verkoopt (vooral) producten.
- Uit de Zelfstandige Arbeid Enquête (ZEA 2025) van TNO en CBS blijkt dat 55,7% van alle zzp’ers eigen arbeid uitsluitend werkt voor organisaties en bedrijven (zzp eigen arbeid b2b). 26,4% levert diensten rechtstreeks aan particulieren (denk aan zelfstandig belastingadviseurs, zorgverleners of glazenwassers). 17,9% levert zowel diensten aan organisaties als aan particulieren.
- Van de zzp’ers eigen arbeid b2b werkt 60,6% voor meer dan drie opdrachtgevers per jaar. Dat zijn 420.000 personen, 27,1% van alle zelfstandigen en 35% van alle zzp’ers.
- 39,4% van de zzp’ers eigen arbeid b2b heeft drie opdrachtgevers of minder. Dat zijn 273.000 personen, 17,6% van alle zelfstandigen en 22,7% van alle zzp’ers.

Figuur 1: Verschillende typen zelfstandigen (met en zonder personeel)

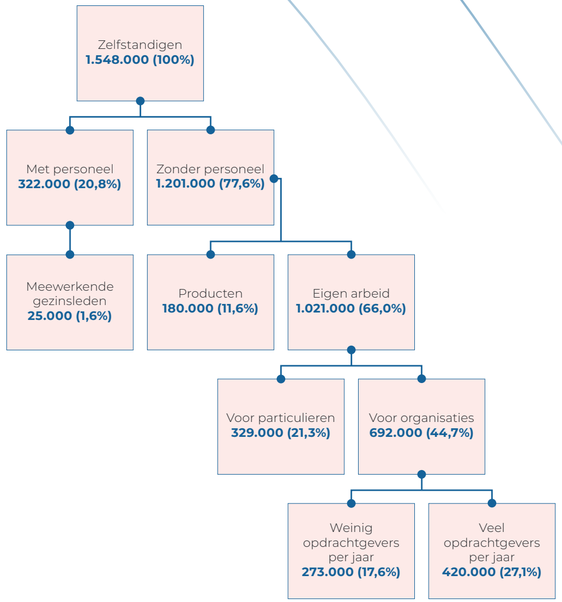

Bron: ZEA & CBS 2025, bewerking door ZiPconomy

Trends 2015-2025

Als we over een periode van tien jaar kijken, dan valt als eerste op dat er nu veel meer mensen aan het werk zijn. In 2025 werken 16,3% meer mensen dan in 2015. De werkloosheid (nu rond de 400.000, in 2015 725.000) is lager, maar verklaart deze stijging slechts deels. Andere belangrijke oorzaken zijn de groeiende arbeidsmigratie uit Oost- en Midden-Europa en het feit dat we langer doorwerken.

Werknemers in loondienst

Het aantal werknemers met een arbeidsovereenkomst (vast of flex) steeg ook: +15,1%. Het aantal werknemers met een vast contract nam relatief het meest toe (+21,1%).
Het aantal werknemers zonder vaste arbeidsovereenkomst bleef in die tien jaar tijd - ondanks de groei van de werkzame beroepsbevolking - bijna gelijk (+0,6%). Binnen die groep groeide het percentage werknemers met een tijdelijk contract met uitzicht op vast, het hardst (+53%). Het aantal medewerkers met een tijdelijk contract (zonder uitzicht op vast) steeg met 21,3%. Het aantal werknemers met onzekerder flexcontract (zoals een oproep- of uitzendcontract) daalde met 12,9%.

Figuur 2: Contractvorm werkenden

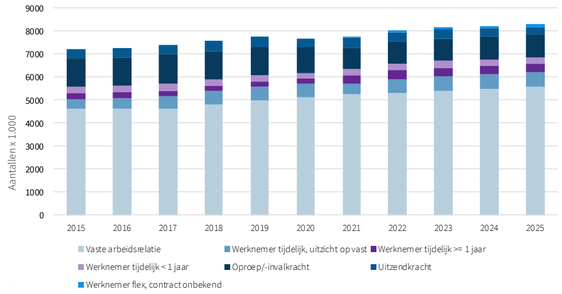

Bron: CBS, Q2 2025

Zelfstandigen met en zonder personeel

Het aantal zelfstandigen steeg tussen 2015 (1.256.000) en 2025 (1.548.000) procentueel harder dan het aantal werknemers. Het aantal zelfstandigen met personeel groeide met +11,0%, maar veel minder hard dan het aantal zelfstandigen zonder personeel (+29,7%).

In 2025 is 15,7% van de werkzame beroepsbevolking zelfstandige. In 2015 was dat 14,9%. De piek (16,4%) lag in 2024.

Tot nu toe is 2025 het eerste jaar dat het aantal zelfstandigen daalt. Die daling komt vrijwel volledig door de daling van zzp'ers eigen arbeid (-4,7%).

Figuur 3: Verdeling zelfstandigen zonder én met personeel

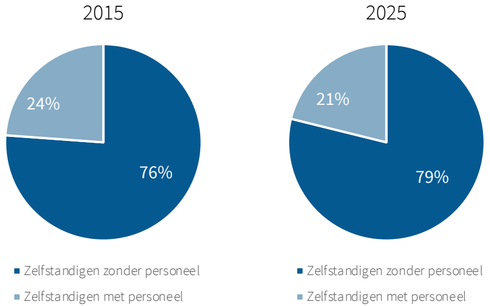

Bron: CBS, Q2 2025

Minder zzp'ers verkopen producten

Het percentage zzp'ers dat producten verkoopt daalt steeds verder. In 2025 verkoopt 86% van de zzp'ers eigen arbeid (diensten), in 2015 was dat nog 76,6%.

Figuur 4: Verdeling 'zzp product' en 'zzp arbeid'

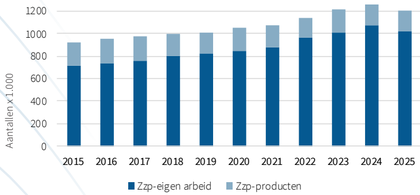

Bron: ZEA 2015-2025

Veel of weinig opdrachtgevers?

Het percentage zzp'er eigen arbeid b2b met minder dan vier opdrachtgevers per jaar is tussen 2017 en 2025 gestegen van 31,5% naar 39,4% van alle zzp eigen arbeid (en 32,9% van alle zzp'ers)

Figuur 5: Verdeling zzp'ers met aantal opdrachtgevers

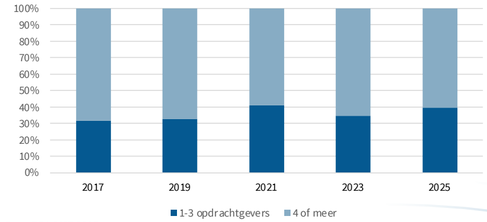

Bron: ZEA 2017-2025

Aandeel zzp dat werkt voor particulieren neemt af

Verder werken zzp'ers wat vaker voor organisatie en minder (alleen) voor particulieren. 55,7% zegt alleen voor organisatie te werken, in 2017 was dat 52,5%. 26,4% werkt momenteel alleen voor particulieren, in 2017 was dat 29,5%. De rest werkt evenveel voor particulieren als voor bedrijven.

Figuur 6: Zzp'ers eigen arbeid verdeeld op basis van hun type opdrachtgevers

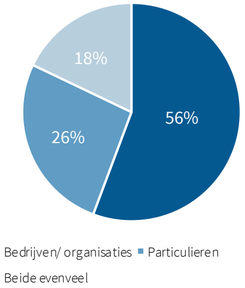

Bron: ZEA 2025

Vier soorten zzp'ers

Er zijn dus grofweg vier typen zzp'ers: zzp'ers die producten verkopen, zzp'ers die voor particulieren werken, zzp'ers die hun eigen arbeid verkopen aan enkele organisaties en zzp'ers die eigen arbeid verkopen aan vele organisaties. Elke groep is zo'n 20% à 35% van het totaal. De getalsmatige verschillen tussen deze vier groepen nemen steeds verder af.

Figuur 7: Verdeling type zzp

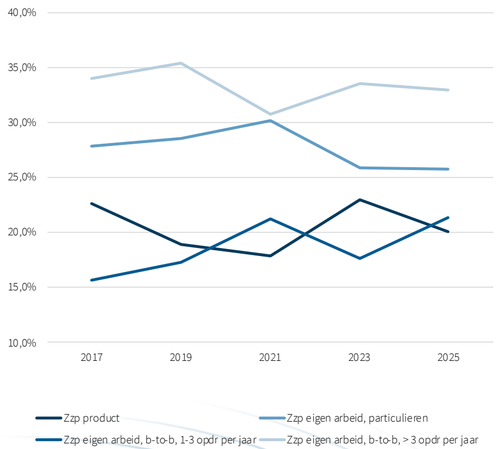

Bron: ZEA & CBS 2017-2025, bewerking ZIPconomy

Waarom doet het aantal opdrachtgevers ertoe?

De politiek-maatschappelijke discussie over wie mag werken als zelfstandige, gaat over zzp'ers die hun eigen arbeid verkopen aan organisaties (b2b). Bij zzp'ers die producten verkopen of diensten leveren aan particulieren is het namelijk direct duidelijk dat zij geen werknemers zijn.

Bij zzp'ers die lange tijd veel uren voor één of twee opdrachtgevers werken, is er mogelijk meer risico op sterke afhankelijkheid van de opdrachtgever en dus meer risico op schijnzelfstandigheid. Toch zeggen aantallen opdrachtgevers per jaar, gewerkte uren per week of de duur van de opdracht niet per se iets over de werkrelatie. Ook bij een kortlopende opdracht kan er sprake zijn van schijnzelfstandigheid als er bijvoorbeeld sprake is van hoge mate van leiding en toezicht.

Het totaalbeeld

- De totale werkzame beroepsbevolking is tussen 2015 en 2025 stevig gegroeid.
- Het aantal 'zzp'ers eigen arbeid' groeide het hardst, maar daalt momenteel.
- Van alle zzp'ers die eigen arbeid verkopen, is de categorie die werkt voor drie of minder zakelijke opdrachtgevers het sterkst toegenomen.

Tabel 1: Omvang en ontwikkeling werkzame beroepsbevolking

Categorie	Aantal 2025	Groei/afname sinds 2015
Werkzame beroepsbevolking	9.839.000	+ 16,3%
Werknemers (vast contract of uitzicht op vast)	6.211.000	+ 23,7%
Werknemers (flex/uitzend)	2.080.000	- 4,5%
Zelfstandigen	1.548.000	+ 23,2%
Zzp	1.201.000	+ 29,7%
Zzp producten	180.000	- 17,1%
Zzp eigen arbeid	1.021.000	+ 44,0%
Zzp eigen arbeid, voor particulieren	328.000	+ 20,6% *
Zzp eigen arbeid, voor organisaties	693.000	+ 42,9% *
Zzp eigen arbeid, organisaties < 3 opdrachtgevers per jaar	420.000	+ 16,3% *
Zzp eigen arbeid, organisaties 1-3 opdrachtgevers per jaar	273.000	+ 78,8% *

* groei sinds 2017

Bron: CBS, Q2 2025

Vlaanderen versus Nederland
In Nederland is het aantal zzp'ers dat diensten levert aan organisaties ('zzp'ers eigen arbeid b2b') flink gegroeid. Hoe zit dat in Vlaanderen? Deze regio lijkt qua economie sterk op Nederland. Net als Nederland, heeft Vlaanderen een diensteneconomie, veel transport en een relatief grote publieke sector. Tegelijkertijd is het sociale en fiscale systeem voor zelfstandigen heel anders dan in Nederland.

Figuur 8: Groei aantal freelancers in Vlaanderen en Nederland (Index: 2018 = 100)

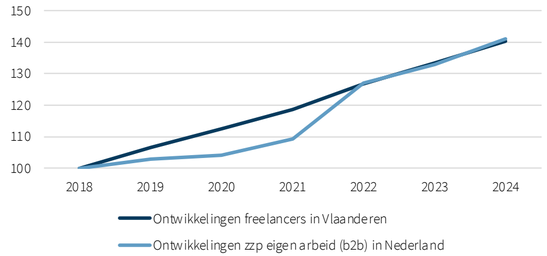

Bron: GraydonCreditsafe, Unizo & CBS, 2018-2025

Definitieverschillen
Het ingewikkelde in de vergelijking tussen Vlaanderen en Nederland zijn definitieverschillen. België kent de term zzp niet. Bovendien zijn statistieken over de arbeidsmarkt van het Belgische Statbel een stuk minder gedetailleerd dan die van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Zo is er geen data over specifiek 'zzp'ers eigen arbeid' in België, alleen over de totale groep 'zelfstandigen'. In 2024 was 17,5% van de totale werkzame beroepsbevolking in België zelfstandige. Dat percentage is al jaren stabiel.
Belgische onderzoekers maken wel onderscheid in type zelfstandig ondernemers. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) definieert een freelancer als 'een zelfstandig ondernemer die geen personeel heeft en zijn eigen arbeid, kennis of creativiteit – tijdelijk of op projectbasis – 'verhuurt' aan bedrijven (b2b)'. Die term komt heel dicht in de buurt van 'zzp'ers eigen arbeid (b2b)'.

De Belgische ondernemersvereniging Unizo brengt op basis van gegevens van financieel dienstverlener GraydonCreditsafe het aantal hoogopgeleide freelancers in onder meer Vlaanderen in kaart. Uit die cijfers blijkt dat het aantal hoogopgeleide freelancers in Vlaanderen tussen 2018 en 2024 met 40,3% is gestegen. In Nederland steeg het aantal 'zzp'ers eigen arbeid b2b' met 41,2%. Daar zit dus nauwelijks verschil tussen.

Dat is interessant, want in Nederland verklaren sommigen de sterke groei van het aantal freelancers door de gunstige fiscale verschillen met werknemers en het feit dat ze niet meebetalen aan een sociaal vangnet. In België zijn de belastingverschillen tussen werknemers en freelancers veel kleiner en betalen freelancers wel mee aan sociale zekerheid. Die verklaring valt met deze cijfers lastig vol te houden. Blijkbaar speelt er iets anders onder deze groep – in Nederland, in Vlaanderen, maar ook daarbuiten. In veel landen stijgt immers het aantal freelancers.

Dat in Nederland het aandeel 'freelancers' ten opzichte van de totale beroepsbevolking hoger ligt dan in deze (onofficiële) Vlaamse cijfers komt omdat Unizo uitsluitend kijkt naar beroepsgroepen die vaak een hogere opleiding hebben.

Volgens hoofdredacteur Marleen Deleu van het Belgische platform NextConomy is het totaal aantal freelancers waarschijnlijk nog hoger. "Bepaalde freelanceberoepen zijn nog niet opgenomen in de statistieken, freelance verpleegkundigen ontbreken bijvoorbeeld", zegt ze. "Het totaal aantal freelancers ligt dus zeker hoger, maar hoeveel hoger weten we helaas niet."

Tabel 2: Vergelijking ontwikkeling freelancers in Vlaanderen in Nederland

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	GROEI '18-'24
Aantal freelancers in Vlaanderen (*)	127.277	135.710	143.207	150.886	161.345	169.964	178.542	
Groei freelancers t.o.v. jaar eerder in Vlaanderen (*)		6,6%	5,5%	5,4%	6,9%	5,3%	5,0%	40,3%
Groei in NL van zzp eigen arbeid (b2b) (**)		3,0%	1,0%	4,9%	16,3%	4,6%	6,2%	41,2%
Aandeel zzp eigen arbeid (b2b) Vlaanderen t.o.v. beroepsbevolking (***)	4,4%	4,6%	5,0%	5,1%	5,3%	5,6%	5,8%	
Aandeel zzp eigen arbeid (b2b) Nederland t.o.v. beroepsbevolking (**)	5,8%	5,9%	5,9%	6,1%	6,9%	7,1%	7,5%	

Bron*: GraydonCreditsafe, Unizo, Bron**: CBS/ZEA, bewerking ZiPconomy, Bron***: combinatie be.Stat + Graydon/Unizo, 2018-2024

Krimp van aantal zzp’ers na handhaving schijnzelfstandigheid

Op 1 januari 2025 is het handhavingsmoratorium op schijnzelfstandigheid opgeheven. Eind 2024 schatten zowel het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) als ABN AMRO dat volgens de huidige regels circa 250.000 zzp’ers mogelijk schijnzelfstandigen zijn. Direct nadat de handhaving intensiever werd, daalde het aantal zzp’ers na jaren van groei. In het tweede kwartaal waren er 22.000 minder zzp’ers dan in het kwartaal ervoor. In het eerste kwartaal daalde het aantal met 43.000 (CBS).

Er zijn nu 4,2% minder zzp’ers dan een jaar geleden. Het percentage zzp’ers eigen arbeid daalt met 4,9% het hardst van alle typen zzp’ers. Opvallend is dat het aantal mannelijke zzp’ers eigen arbeid het afgelopen jaar veel harder daalde (-6,7%) dan het aantal vrouwelijke zzp’ers eigen arbeid (-1,4%).

Opleiding en beroepsgroep

De veranderingen verschillen per beroepsgroep. Zo blijft het aantal zzp’ers met een bedrijfseconomische of administratieve achtergrond stijgen (+4,3% op jaarbasis). De hoeveelheid zzp’ers met pedagogische beroepen (leraren en trainers) is gelijk gebleven. Het aantal zzp’ers in de IT ligt nu nog hoger dan een jaar terug, maar daalde de afgelopen twee kwartalen flink (-6,8%). Zowel het aantal zzp’ers in de bouw als in de zorg daalde in een jaar tijd met 8,4%

Er zijn ook duidelijke verschillen in opleidingsniveau. Het aantal zzp’ers met minimaal een hbo-opleiding daalde nauwelijks. Ter context: de helft van alle zzp’ers eigen arbeid behoort tot deze groep. Het aantal zzp’ers met middelbaar opleidingsniveau daalt het hardst (-9,2%), het aantal zzp’ers met een basisopleiding daalde met 5,5%.

Percentage beroepsbevolking

Omdat de totale beroepsbevolking wel is gestegen, is momenteel 12,3% van de werkzame beroepsbevolking zzp’er. Dat is minder dan een jaar geleden (12,9%), maar nog steeds meer dan tien jaar geleden (11%).

De handhaving op schijnzelfstandigheid is niet de enige reden voor de daling. De economische groei koelt af en ook dat heeft invloed. In tijden met vooruitzicht op economische groei stijgt de vraag en durven meer werkenden de stap naar het ondernemerschap te maken. Ook daalt de krapte op de arbeidsmarkt en drukt de huidige (geo)politieke en economische onzekerheid de algehele vraag naar arbeid.

Zzp’er stopt vaker voor een (flexibel) dienstverband

Begin dit jaar zijn opvallend meer zzp’ers gestopt met ondernemen. In het eerste kwartaal van 2025 waren er 107.000 zzp’ers minder dan een kwartaal eerder. Het CBS ziet een forse toename van het aantal stoppers: een kwartaal eerder (Q4 t.o.v. Q3 2024) hielden 75.000 zzp’ers ermee op.

Van de 107.000 stoppers zijn 48.000 ex-zzp’ers ‘niet meer op zoek naar werk’, bijvoorbeeld omdat ze met pensioen zijn. Dit getal is vergelijkbaar met eerdere periodes. Zo’n 9.000 gaven aan geen werk meer te hebben, ook dat aantal is vergelijkbaar met de jaren ervoor.

De grote toename zit in het aantal zzp’ers dat nu via een flexibele arbeidsovereenkomst werkt. Het eerste kwartaal stapten 47.000 zelfstandigen over naar een flexcontract, bijna twee keer zoveel als in dezelfde periode een jaar geleden. Zo’n 12.000 ex-zzp’ers hebben nu een vaste arbeidsovereenkomst. Ook dat is een verdubbeling ten opzichte van Q1 2024.

Veel twijfels onder zzp

De beweging die het CBS constateert sluit aan bij een peiling die onderzoeksbureau Motivation in april 2025 deed in opdracht van een aantal marktpartijen en brancheverenigingen.

Vier op de tien zzp’ers – die diensten leveren aan bedrijven of organisaties geeft in dat onderzoek aan dat het opheffen van het handhavingsmoratorium heeft geleid tot twijfel bij hun opdrachtgevers om hen in te huren als zelfstandige. Dit is vooral het geval in de vakgebieden legal, HRM/P&O en finance en bij opdrachtgevers met minder dan vijf opdrachtgevers.

In de vakgebieden zorg en ICT geven zzp’ers vaker aan dat opdrachtgevers hen niet meer willen inhuren.

Ongeveer één op de vijf zzp’ers overweegt te stoppen als zelfstandig professional door de ontstane onrust. In de vakgebieden ICT, horeca & toerisme, zorg en voor zzp’ers die via een platform werken ligt dat percentage duidelijk hoger. Voor interim-managers en zelfstandigen met meer opdrachtgevers juist weer flink lager.

Vlaanderen versus Nederland

Hoewel het in de Nederlandse politiek en media vaker gaat over schijnzelfstandigheid dan in Vlaanderen, bestaat dit fenomeen ook zeker bij onze zuiderburen. Ook in België zijn er regels rondom werken met zelfstandigen. Net als in Nederland, is een gezagsrelatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer niet toegestaan. En ook in België kijken rechters naar de situatie in de praktijk, niet naar wat er op papier staat.

In België is er minder noodzaak om te controleren op schijnzelfstandigheid, want de verschillen in fiscale behandeling en bijdrage aan de sociale zekerheid tussen zzp’er en werknemers zijn veel kleiner dan in Nederland.

De nieuwe Belgische regering controleert sinds kort wel strenger op ‘oneigenlijk gebruik van de management-bv’. Daarbij werken directieleden of managers feitelijk in ‘loondienstachtige situaties’ (één opdrachtgever, weinig ondernemersrisico, geen eigen investeringen), maar laten ze zich via een aparte eigen bv factureren. Om dit deze vorm van schijnzelfstandigheid te ontmoedigen, moet de bedrijfsleider van een management-bv zichzelf vanaf 2026 minstens €50.000 bruto per jaar uitbetalen (voorheen was dat €45.000, in Nederland is het €56.000).

Vergeten groepen

In politieke discussies en in de pers worden drie groepen zzp'ers structureel over het hoofd gezien. Wie zijn die 'vergeten groepen'?

Zzp neveninkomen
CBS-cijfers gaan vrijwel altijd over zzp'ers voor wie ondernemerschap het hoofdinkomen is. Ondertussen zijn er ook 553.000 zzp'ers (CBS, 2023) die werken als zzp'er als een soort 'bijbaan' of 'neveninkomsten'. Dit zijn 31% van alle zzp'ers. Zij hebben een groter hoofdinkomen uit bijvoorbeeld een baan, pensioen, uitkering of studiefinanciering.
Deze groep 'zzp neveninkomen' is de afgelopen 10 jaar met zo'n 50% gegroeid. Die groei zit vooral in de toename van zzp'ers jonger dan 25 jaar en ouder dan 65 jaar. Op dit moment is bijna 40% van alle 'zzp'ers neveninkomen' jonger dan 35 jaar. Bij 'zzp'ers hoofdinkomen' is die groep relatief veel kleiner (20%).

Hoewel deze zzp'ers een ander, groter hoofdinkomen hebben, heeft zzp-beleid wel degelijk invloed op ze. Ook deze vergeten groep heeft te maken met handhaving op schijnzelfstandigheid, een mogelijke verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering en de pensioendiscussie.

'Zzp producten' en 'zzp particulieren'
Het maatschappelijke en politieke debat over zzp'ers gaat over zelfstandigen die min of meer hetzelfde werk doen als werknemers in loondienst. Zo is vanwege het veronderstelde 'oneigenlijke concurrentievoordeel' voor zzp'ers, de zelfstandigenaftrek fors verlaagd.

Maar die maatregel heeft ook gevolgen voor zzp'ers die niets te maken hebben met die 'vast-flex'-discussie. Dat zijn de zzp'ers die producten verkopen en de zzp'ers die voor particulieren werken. Samen maken ze de helft uit van alle zzp'ers, maar ze komen haast nooit aan bod in het debat.

Dat is problematisch, want dit zijn ook de twee groepen met de laagste inkomens. Verlaging van de zelfstandigenaftrek heeft op hen dus relatief forse negatieve impact. Maatregelen om die inkomens verhogen zoals een rechtsvermoeden van werknemerschap bij een laag uurtarief, hebben daarentegen geen positieve invloed op het inkomen van deze groep.

Arbeidsmigranten
Van alle zzp'ers die in Nederland wonen heeft bijna een kwart (24%) een migratieachtergrond (CBS). Dat wil zeggen dat zij één of twee ouders hebben die niet in Nederland geboren zijn. Dat percentage is nagenoeg hetzelfde voor de totale werkzame beroepsbevolking. Van alle werkenden met een migratieachtergrond is 12% zzp'er. Dat is iets minder dan gemiddeld. Er zijn relatief meer zzp'ers met een westerse, dan met een niet-westerse migratieachtergrond.

Toch is ook een deel van deze groep 'vergeten'. Dat zijn bijvoorbeeld buitenlandse zzp'ers die hier een kort project of bijvoorbeeld seizoenswerk uitvoeren. Zij komen niet voor in de zzp-statistieken. Verder vindt veel kwalitatief arbeidsmarktonderzoek plaats via Nederlandstalige vragenlijsten. De mening van mensen die de taal niet (goed) machtig zijn, zien we niet terug in de officiële cijfers.

Demografie

In hoofdstuk 1 onderzochten we de verschillende types zelfstandigen op basis van hun positie op de arbeidsmarkt: met en zonder personeel, verkoop van diensten of producten, werken voor particulieren of voor organisaties. In hoofdstuk 2 maken we een verdere analyse van de cijfers met speciale aandacht voor demografische verschillen.

Minder vrouwelijke dan mannelijke zzp'ers

36,0% van alle zelfstandigen is vrouw (CBS, Q2 2025). Tien jaar terug was dat iets hoger: 37,6%. Dat is opvallend, want het aandeel vrouwelijke werknemers is juist gestegen van 48,1% (2015) naar 49,5% (2025).

Het aandeel vrouwelijke zzp'ers is relatief het hoogst binnen de groep zzp'ers eigen arbeid (38,6%), maar nog steeds lager dan onder werknemers en ook lager dan in 2015 (40,0%). Onder zelfstandigen met personeel is het percentage vrouwen nog lager: 24,5%. In 2015 was dat nog 25,2%.

Uit ZEA-cijfers blijkt dat vrouwen aanzienlijk vaker (44%) alleen voor particulieren werken dan mannen (26%). Vrouwen hebben gemiddeld meer opdrachtgevers dan mannen: 17,3% van de vrouwen heeft drie klanten of minder, bij mannen is dat percentage 22,3%.

Mannen en vrouwen blijken vrijwel even tevreden over werken als zzp'er. Vrouwen zouden wel iets vaker (13,2%) liever een baan in loondienst willen dan mannen (9,9%).

Figuur 9: Aandeel vrouwen t.o.v. totaal aantal zzp eigen arbeid

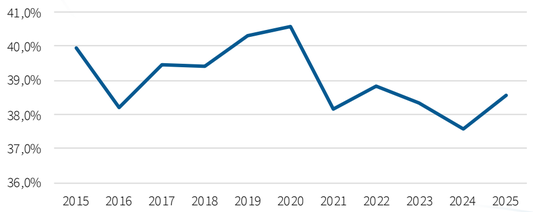

Bron: CBS 2015-2025

Zzp'er is steeds hoger opgeleid, vooral de vrouwelijke zzp'er

48,1% van alle zzp'ers heeft een hbo-opleiding of hoger. In 2015 was dat nog 43,8%. Onder vrouwen ligt het percentage aanzienlijk hoger: 59,4%. Dat is ook meer dan in 2015 (48,6%).

De stijging past bij de trend dat het opleidingsniveau van de totale beroepsbevolking stijgt. Van alle werknemers heeft 40,8% een hbo-opleiding of hoger. Dat is dan wel minder dan bij zzp'ers. Ook onder werknemers hebben vrouwen vaker een hoger opleidingsniveau (43,1%), al is het verschil een stuk kleiner dan onder zzp'ers.

Zzp'ers zijn dus relatief hoger opgeleid dan werknemers, vooral vrouwen. Werknemers met een flexcontract zijn juist relatief lager opgeleid.

In hoofdstuk 1 bleek dat het aantal zzp'ers in 2025 voor het eerst in tien jaar is gedaald. Wat opvalt is dat die daling volledig voor rekening komt van zzp'ers met een lagere of middelbare opleiding en dan vooral onder mannen.

Figuur 10: Trend ontwikkeling opleidingsniveau zzp man/vrouw
(Index: 2013 = 100)

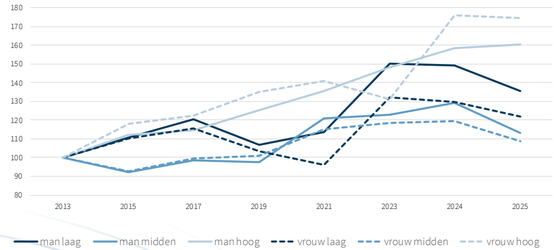

Bron: CBS 2013-2025

Zzp'er vergrijst en vergroent

33,15% van alle zzp'ers is 55 jaar of ouder. Dat percentage is flink gestegen: in 2015 was het nog 26,5%. Het aantal 65-plussers is zelfs gestegen van 5,7% in 2015 naar 10% in 2025. In absolute aantallen groeide de groep 65-plussers van 46.000 in 2015 naar 123.000 in 2025 (+152%).

Het aantal zzp'ers tussen de 55 en 65 jaar nam het afgelopen decennium toe met 60%. Ook het aantal werknemers van 55 jaar en ouder groeit, maar die groei is flink minder sterk (+20,9%).

Ondertussen nam het percentage 35- tot 55-jarigen af. Het aandeel zzp'ers jonger dan 35 jaar is stabiel (20%). In tien jaar tijd nam het aantal zzp'ers tussen de 25 en 34 jaar met 42% toe. Het percentage zzp'ers jonger dan 25 jaar steeg de afgelopen jaren, maar daalde in 2025 flink.

Van de totale groei van het aantal zzp'ers in de afgelopen tien jaar kwam 59% door de groei van het aantal 55-plussers, 26% door de toename van zzp'ers jonger dan 35 jaar. De zzp'er 'vergrijst' en 'vergroent' dus tegelijkertijd.

Waar woont de zzp'er?

Van de vier grote steden heeft Den Haag het hoogste percentage zzp'ers (19%). Daarna volgen Amsterdam (18%), Rotterdam (14%) en Utrecht (14%). Amsterdam heeft in absolute aantallen de meeste zzp'ers.

In de Randstad wonen relatief meer zzp'ers, maar niet alleen in de grote steden. De gemeente Laren (Noord-Holland) heeft het hoogste aandeel zzp'ers van heel Nederland. Van alle werkenden is maar liefst 29% zzp'er. Daarna volgen Bloemendaal (24%), Blaricum (23%), Bergen (Noord-Holland) (22%), Gooise Meren (21%), Landsmeer (21%), Texel (21%), Wijdemeren (21%), Zandvoort (21%), Heemstede (20%), Utrechtse Heuvelrug (20%), Wassenaar (20%), Waterland (20%) en Westerveld (20%). Den Helder heeft met 8% het laagste aandeel zzp'ers van de werkzame beroepsbevolking.

Figuur 11: Ontwikkeling zzp naar leeftijdscategorie

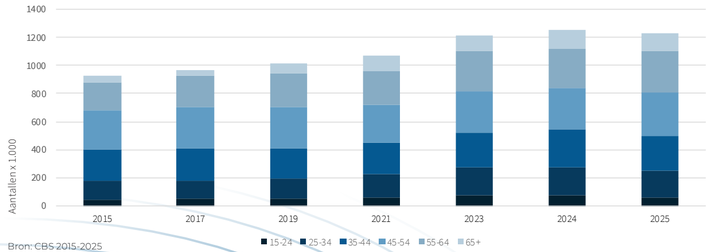

Bron: CBS 2015-2025

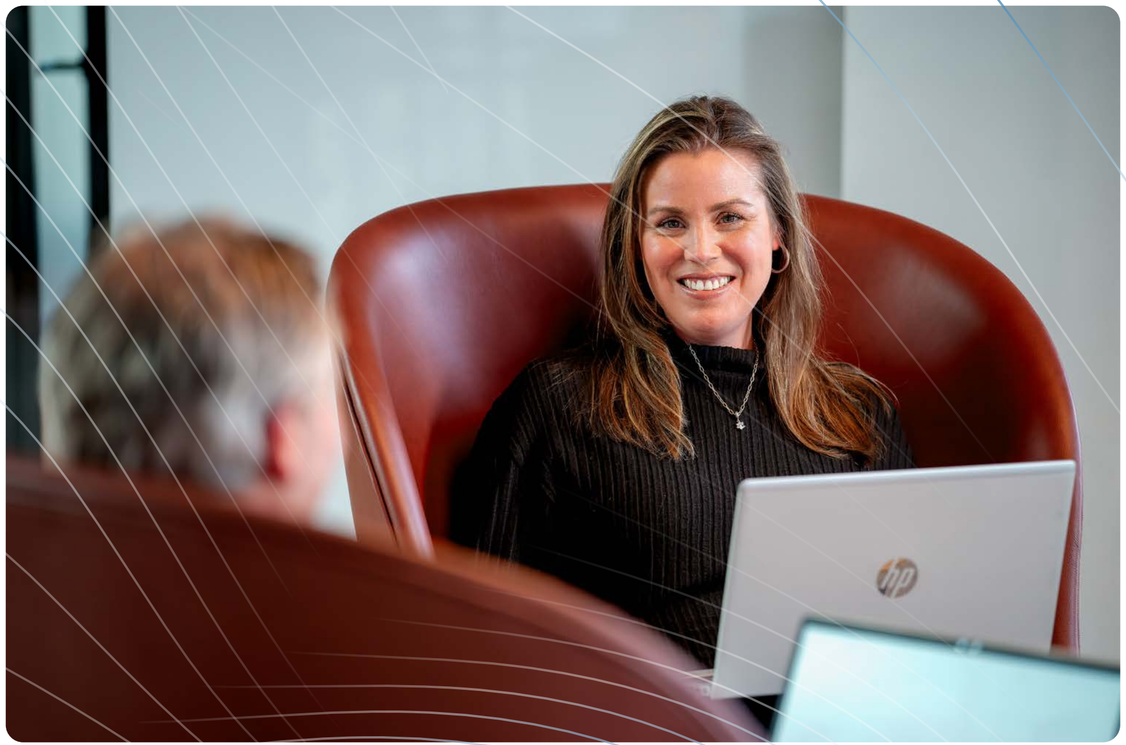

Bv of eenmanszaak?
De Belastingdienst gebruikt de term 'zzp' niet. Fiscaal gezien zijn er voor zzp'ers twee rechtsvormen: de eenmanszaak of een besloten vennootschap (bv). Er zijn grote verschillen tussen dit type ondernemingen. Zzp'ers met een eenmanszaak zijn ondernemers voor de inkomstenbelasting (IB-ondernemers) en betalen inkomstenbelasting over de nettowinst van hun bedrijf. Onder voorwaarden hebben ze recht op bepaalde fiscale regelingen en aftrekposten, zoals de ondernemersaftrek en de mkb-winstvrijstelling.

Zzp'ers met een bv zijn in loondienst van hun eigen onderneming. Ze betalen inkomstenbelasting over het loon dat zij zichzelf uitkeren. Als directeur-grootaandeelhouder (dga) van de bv moeten zij daarnaast dividend- en vennootschapsbelasting betalen.

Ondanks de afbouw van de zelfstandigenaftrek blijft de eenmanszaak verreweg de meest gebruikte bedrijfsvorm voor zzp'ers. Bijna 90% werkt vanuit een eenmanszaak. De laatste tijd kiezen startende ondernemers wel vaker voor een bv, ziet de KVK. In het eerste kwartaal van 2025 begon 73% van de starters (zowel met als zonder personeel) een eenmanszaak, 19% een bv en 8% een vennootschap onder firma (vof).

Vlaanderen versus Nederland
Net als in Nederland kunnen ook Belgische zelfstandig ondernemers kiezen uit de rechtsvormen eenmanszaak of vennootschap. Terwijl Nederlandse zzp'ers meestal kiezen voor een eenmanszaak, kiest 78% van alle Vlaamse zelfstandigen (met of zonder personeel, ondernemerschap als hoofdinkomen) voor een bv of een andere vennootschap. 22% werkt vanuit een eenmanszaak.
Dat heeft meerdere mogelijke verklaringen. Ten eerste zijn de fiscale verschillen tussen werknemerschap, eenmanszaak en bv in België een stuk kleiner. Verder heeft de stap van werknemer naar ondernemer binnen de Belgische sociale zekerheid veel meer consequenties dan in Nederland.

Beroepen

Het CBS registreert op meerdere manieren welk soort werk en beroep zzp'ers uitvoeren.

Beroepsniveaus
Om te beginnen is er de ISCO-indeling (International Standard Classification of Occupations, 2008) van de International Labour Organization (ILO). Die bestaat uit vier beroepsniveaus:

- **Beroepsniveau 1:** Eenvoudige, routinematige taken die met basisonderwijs en korte inwerkperiode kunnen worden uitgevoerd.
- **Beroepsniveau 2:** Uitvoerende en routinematige taken die enige kennis, vaardigheden en soms beperkte verantwoordelijkheid vereisen.
- **Beroepsniveau 3:** Specialistische of technisch complexe taken die zelfstandigheid en meer verantwoordelijkheid vragen.
- **Beroepsniveau 4:** Complexe, niet-routinematige taken die een hoog kennisniveau, analytisch vermogen en vaak leidinggevende verantwoordelijkheid vereisen.

Er zijn duidelijke verschillen tussen werknemers en zzp'ers eigen arbeid. Zzp'ers hebben relatief veel minder vaak een beroep op niveau 1 en veel vaker op niveau 4. Vrouwelijke zzp'ers hebben vaker een hoger beroepsniveau dan mannen. Zo werken vrouwen op beroepsniveau 3 (17,5% onder vrouwen, 15,5% onder mannen) of 4 (53,9% onder vrouwen, 47,5% onder mannen).

De overeenkomst tussen zzp'ers en werknemers is dat beiden gemiddeld vaker complexer werk doen dan tien jaar geleden.

Tabel 3: Ontwikkeling indeling werkenden naar beroepsniveau (ISCO indeling 2008)

	Werknemers		ZZP	
	2015	**2025**	**2015**	**2025**
Beroepsniveau 1	10,5%	8,3%	3,8%	1,6%
Beroepsniveau 2	44,7%	36,2%	35,7%	31,7%
Beroepsniveau 3	15,9%	18,4%	13,4%	16,3%
Beroepsniveau 4	27,9%	36,7%	45,6%	50,0%
Beroepsniveau onbekend	1,1%	0,5%	1,6%	0,4%

Bron: CBS 2015- 2025, bewerking ZiPconomy

Beroepsgroepen

Het CBS kijkt vervolgens naar beroepsgroepen. Traditiegetrouw zijn technische beroepen het meest populair onder mannelijke zzp'ers die eigen arbeid leveren, vrouwen hebben vaker beroepen in zorg en welzijn. De top vijf onder werknemers is vergelijkbaar. Zo werkt een kwart van alle vrouwelijke zzp'ers in de zorg (25,1%), onder vrouwelijke werknemers is dat met 24,5% vrijwel gelijk.

Tabel 4: Top vijf zzp-beroepsgroepen mannen en vrouwen

Top vijf zzp-beroepsgrloepen - mannen		**Top vijf zzp-beroepsgroepen - vrouwen**	
Technische beroepen	18,5%	Zorg en welzijn beroepen	25,1%
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	17,8%	Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	18,6%
Zorg en welzijn beroepen	15,0%	Creatieve en taalkundige beroepen	14,5%
Creatieve en taalkundige beroepen	11,8%	Dienstverlenende beroepen	13,8%
Pedagogische beroepen (*)	7,3%	Pedagogische beroepen	12,1%

Bron: CBS 2025

In creatieve en taalkundige beroepen werken significant meer personen als zzp'er dan als werknemer. Dat geldt ook voor technische beroepen, zoals in de bouw. In commerciële beroepen en in de transport en logistiek zijn juist relatief minder zzp'ers dan werknemers.

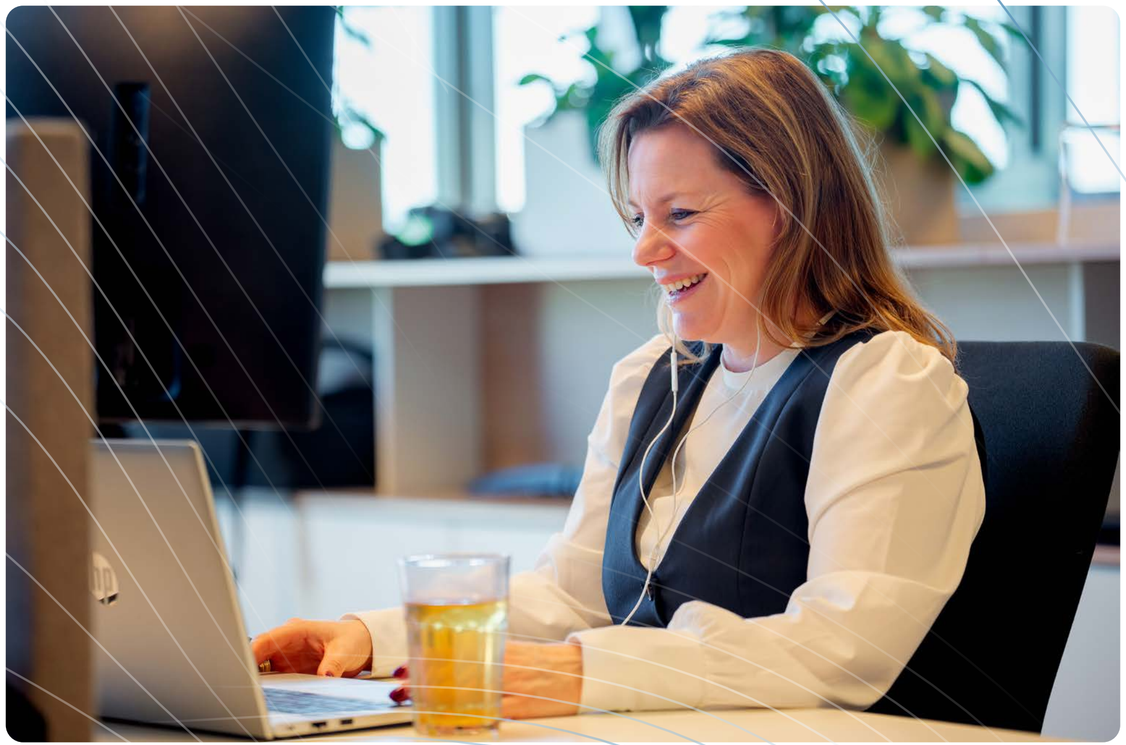

Beroepen
Consultants, accountants en andere bedrijfskundigen blijken de meest voorkomende beroepen onder zzp'ers eigen arbeid (113.000). Daarna volgen bouwarbeiders (87.000), auteurs en kunstenaars (83.000), beroepen in de persoonlijke dienstverlening zoals kappers en horecapersoneel (66.000), artsen en therapeuten (65.000) en ICT-specialisten (53.000).

Het totaal aantal zzp'ers eigen arbeid groeide tussen 2015 en 2025 met iets meer dan 40%. Binnen een aantal beroepen is het aantal zzp'ers extra hard gegroeid. Zo nam het aantal zelfstandig sociaal werkers met 200% toe, net als elektriciens. Het aantal vakspecialisten in de ICT groeide in tien jaar tijd met 166%, verzorgenden met 143%, chauffeurs met 125% en interim-marketing en PR-adviseurs met 120%.

Er zijn ook beroepen die minder populair zijn om als zzp'er uit te voeren dan tien jaar geleden. Dat geldt onder meer voor commerciële functies, groepsleidsters in de kinderopvang en schoonmakers.

Tabel 5: Top 20 snelst gegroeide zzp beroepen

		2015	2025	Groei
1	Beveiligingswerkers	1.000	5.000	400%
2	Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	7.000	21.000	200%
3	Elektriciens en elektronicamonteurs	4.000	12.000	200%
4	Vakspecialisten ICT	6.000	16.000	167%
5	Verzorgenden	7.000	17.000	143%
6	Bestuurders voertuigen	16.000	36.000	125%
7	Adviseurs marketing, PR	14.000	31.000	121%
8	Artsen, therapeuten en gespecialiceerde zorg	34.000	65.000	91%
9	Vakspecialisten natuur en techniek	8.000	15.000	88%
10	Metaalarbeiders, machinemonteurs	11.000	20.000	82%
11	Ingenieurs en onderzoekers wiskunde	21.000	37.000	76%
12	Specialisten ICT	31.000	53.000	71%
13	Specialisten bedrijfsbeheer en administratie	67.000	113.000	69%
14	Vakspecialisten gezondheidszorg	12.000	20.000	67%
15	Overheidsambtenaren en -bestuurders	3.000	5.000	67%
16	Sportinstructeurs	13.000	21.000	62%
17	Vakspecialisten bedrijfsbeheer	27.000	43.000	59%
18	Managers op administratief en commercie	7.000	11.000	57%
19	Auteurs en kunstenaars	57.000	83.000	46%
20	Vakspecialisten op artistiek en cultuur	27.000	39.000	44%

Bron: CBS 2015-2025, bewerking ZiPconomy

Starten en stoppen

Jaarlijks starten en stoppen tienduizenden mensen als zzp'er. Hoewel de KVK sinds 2024 een stijging ziet van het aantal stoppers en een daling van het aantal starters, blijft het aantal gevestigde bedrijven groeien. Op 31 maart 2025 stonden er 2.578.878 vestigingen ingeschreven in het KVK Handelsregister, dat is nog steeds een stijging van 1,4% ten opzichte van het eerste kwartaal van 2024. De meerderheid is zzp'er.

Veruit de meeste zelfstandig ondernemers kiezen voor deze manier van werken vanuit behoefte aan autonomie. Het percentage dat zzp'er wordt om zelf te bepalen hoe en wanneer ze werken, neemt bovendien elk jaar toe. Dat blijkt zowel uit ZEA-cijfers als uit onderzoek van Paul de Beer, bijzonder hoogleraar arbeidsverhoudingen aan de Universiteit van Amsterdam.

Vrijheid en zelfstandigheid

Jaarlijks starten en stoppen tienduizenden mensen als zzp'er. Hoewel de KVK sinds 2024 een stijging ziet van het aantal stoppers en een daling van het aantal starters, blijft het aantal gevestigde bedrijven, waaronder veel zelfstandigen, groeien. Op 31 maart 2025 stonden er 2.578.878 vestigingen ingeschreven in het KVK Handelsregister, dat is nog steeds een stijging van 1,4% ten opzichte van het eerste kwartaal van 2024. De meerderheid is zzp'er.

Veruit de meeste zelfstandig ondernemers kiezen voor deze manier van werken vanuit behoefte aan autonomie. Het percentage dat zzp'er wordt om zelf te bepalen hoe en wanneer ze werken, neemt bovendien elk jaar toe. Dat blijkt zowel uit ZEA-cijfers als uit onderzoek van Paul de Beer, bijzonder hoogleraar arbeidsverhoudingen aan de Universiteit van Amsterdam.

Tabel 6: Meest genoemde redenen om te starten als zzp eigen arbeid

		2015	2019	2023
1	Ik wilde zelf bepalen hoeveel en wanneer ik werk	35%	38%	47%
2	Mijn beroep wordt meestal als zelfstandige uitgeoefend	23%	24%	35%
3	Ik wilde niet (meer) voor een baas werken	26%	29%	32%
4	Ik zocht een nieuwe uitdaging	38%	39%	31%
5	Ik heb altijd al als zelfstandige willen werken	29%	28%	30%
6	Ik kon meer verdienen als zelfstandige	16%	18%	29%
7	Ik wilde werk en privé beter kunnen combineren	19%	21%	26%

Bron: ZEA

Waarden, voorkeuren en kenmerken van werk

Het onderzoek van professor De Beer bevestigt deze resultaten. Hij maakte een analyse van de Waarde van Werk Monitor 2019–2023. Daarin vergelijkt hij de waarden, voorkeuren en kenmerken van werk van werknemers die de overstap naar zzp-schap maakten met werknemers die dat niet deden. Uit zijn onderzoek blijkt dat de meeste mensen zelfstandig ondernemer worden, omdat ze meer autonomie willen.

De mogelijkheid om zelf te bepalen hoe en wanneer je werkt, weegt voor velen zwaarder dan financiële voordelen of ondernemerspassie. De zelfstandig professionals hechten meer waarde aan vrijheid om hun werk op hun eigen manier te doen. Zaken als zekerheid, vaste werktijden of vakantiedagen blijken voor zzp'ers minder belangrijk dan voor werknemers. Financiële motieven spelen nauwelijks mee in de keuze om als ondernemer aan de slag te gaan.

Figuur 12: Verschil tussen percentage zelfstandigen (met en zonder personeel) en werknemers dat het 'eens' of 'helemaal eens' is met stelling

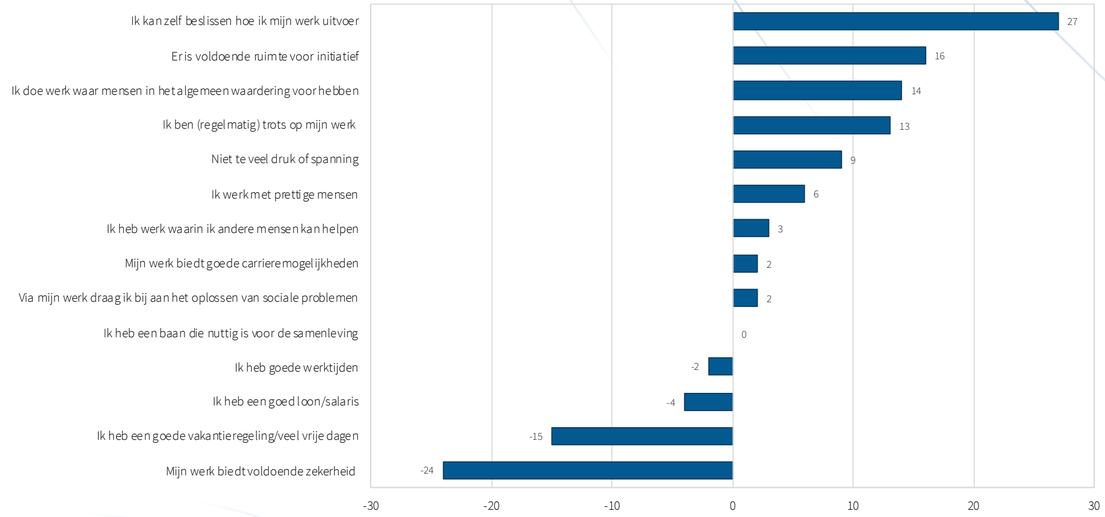

Bron: AIAS-HSI Kort & bondig 18 - Waarom worden mensen zelfstandige? | Prof P.de Beer UvA (op basis van data Waarde van Werk Monitor)

Invloed van de aard van het werk

De Beer onderzocht niet alleen wensen en voorkeuren, maar ook objectieve kenmerken van het werk. Uit zijn analyse blijkt dat werknemers die weinig ruimte voor initiatief en zeggenschap hebben in hun werk, vaker zelfstandig ondernemer worden. Ook werknemers met een lage werkdruk en goede carrièremogelijkheden worden vaker zelfstandig ondernemer. Zij zien ondernemerschap als volgende stap vanuit een luxepositie.

Weinig gedwongen zzp'ers

Ook uit de ZEA-cijfers blijkt dat er weinig gedwongen zzp'ers zijn. Een klein percentage zzp'ers (2,7%) werkt als ondernemer omdat een werkgever dat vroeg. In 2019 was dat 2,5% en in 2015 2,2%. Tot slot schommelt het percentage dat zzp'er is omdat zij geen baan in loondienst konden vinden sinds 2015 rond de 10%.

Tot slot gaf 34% van de zzp'ers eigen arbeid aan dat hun beroep meestal als zelfstandige wordt uitgevoerd (ZEA 2023). In 2019 was dat nog 24%, in 2015 23%. Het motief 'ik zocht een nieuwe uitdaging' was in 2023 (31%) opvallend minder vaak een reden om te starten als zzp'er dan in 2019 (39%). Zo'n 30% van de zzp'ers eigen arbeid wilde altijd al als zelfstandige werken. Dat percentage is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Het argument wordt door mannen vaker genoemd dan vrouwen.

Liever in loondienst?

Hoewel de meeste zzp'ers eigen arbeid uit vrije wil ondernemer zijn, wil dat niet zeggen dat zij geen baan in loondienst zouden willen. Uit cijfers van Intelligence Group blijkt dat 1 op de 9 zzp'ers (weer) in loondienst wil werken (11,6%). Bijna de helft (49,6%) wil dat absoluut niet, 35,3% zegt 'misschien'. Zij zouden een goed aanbod overwegen.

Of zzp'ers bereid zijn om in loondienst te werken, heeft te maken met economische onzekerheid. De groep die 'ja' of 'misschien' zegt, neemt toe als er meer onzekerheid is. Tijdens de coronacrisis wilden dan ook iets meer zzp'ers (terug) in loondienst (15-17%) dan nu.

Figuur 13: Zou u (weer) willen werken in loondienst?

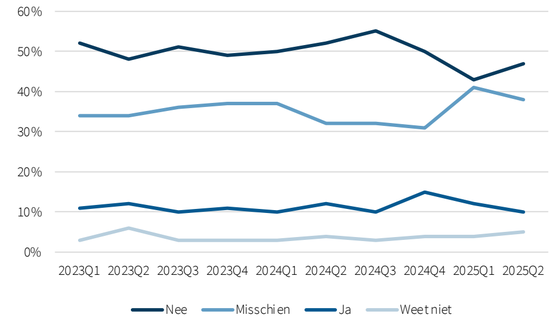

Bron: Arbeidsmarkt GedragsOnderzoek | Intelligence Group

Aantrekkelijke opdrachten voor zzp'ers

Wat maakt een opdracht aantrekkelijk voor een zzp'er die zijn eigen arbeid verkoopt aan zakelijke opdrachtgevers? Uit het onderzoek van Intelligence Group blijkt de onderstaande top 5:

Tabel 7: Wat maakt dat zzp'er ja zegt tegen opdracht

1	Goed uurtarief	51%
2	Inhoud van de opdracht	42%
3	Goede betaalcondities	27%
4	Flexibele werktijden	26%
5	Uitdaging van de opdracht	24%

Bron: Arbeidsmarkt GedragsOnderzoek | Intelligence Group

Hoewel de meeste zzp'ers niet starten als ondernemer vanwege betere verdiensten, zijn tarieven dus wel gelijk belangrijk als zij opdrachten kiezen. Daarnaast moet werk inhoudelijk interessant, uitdagend en flexibel uitvoerbaar zijn.

Vlaanderen versus Nederland

Vlaamse freelancers vinden een hoge beloning minder doorslaggevend in hun keuze om mee te dingen naar een opdracht, blijkt uit onderzoek van Unizo Vlaanderen. Zij vinden het vooral belangrijk dat een opdracht past bij hun kennis en ervaring (74%), uitdagend is (54%) en zij zelf mogen bepalen waar en wanneer ze het werk uitvoeren (39%).

Meeste omzet van één klant

Meerdere internationale onderzoekers gebruiken 'economische afhankelijkheid van één klant' als maatstaf voor schijnzelfstandigheid. In Duitsland geldt bijvoorbeeld dat je schijnzelfstandige bent als meer dan 83,3% van je omzet afkomstig is van één opdrachtgever.

In Nederland verdient bijna een op de tien (9,9%) zzp'ers eigen arbeid 90% of meer van de jaaromzet bij de grootste klant. Bijna een kwart (24,7%) zet 60-100% om bij de grootste klant. Meer dan de helft van de zzp'ers eigen arbeid (54%) verdient minder dan 40% van hun totale omzet bij de grootste klant.

Figuur 14: Welk deel van uw omzet in de afgelopen 12 maanden was afkomstig van uw grootste klant?

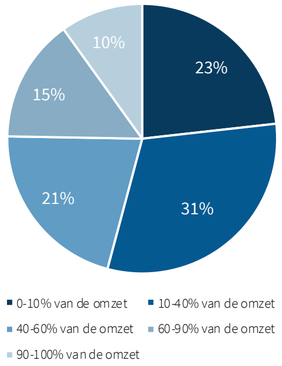

Bron: ZEA 2025

Stoppers

De afgelopen jaren stijgt zowel het aantal starters als het aantal stoppers. Volgens de KVK was het hoogtepunt 2024, toen er 163.787 ondernemingen werden uitgeschreven (er waren dat jaar 253.823 inschrijvingen).

Tot 2022 nam het aantal starters toe in verhouding tot de stoppers. Toen waren er per 100 stoppers 200 starters. Vanaf dat moment nam het aantal starters verhoudingsgewijs af: in 2023 waren er 155 starters op 100 stoppers. In de eerste helft van 2025 ligt de verhouding op 128 starters per 100 stoppers.

Wat gaat de zzp'er doen nadat hij stopt? Volgens het CBS zegt bijna de helft 'niet meer te werken', bijvoorbeeld vanwege pensioen. Een iets kleiner percentage ging in loondienst werken, meestal met een flexibel dienstverband. In het eerste kwartaal van 2025 nam het percentage dat (tijdelijk) in loondienst aan de slag ging, flink toe. Een deel van de zzp'ers dat een flexcontract aanneemt, schrijft zich nog niet uit bij de KVK. Dit verklaart waarom het aantal KVK-inschrijvingen van zzp'ers nauwelijks daalt, terwijl het CBS een flinke daling van het aantal zzp'ers ziet in 2025.

Figuur 15: Aantal startende ondernemingen als % van de totale beroepsbevolking

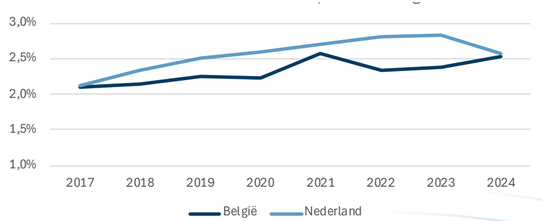

Bron: Graydon/Unizo & KVK

Vlaanderen versus Nederland

In Nederland is de zzp-populatie heel wisselend. Een kwart miljoen mensen beginnen jaarlijks een bedrijf, 135.000 ondernemers per jaar stoppen. Het gros van die starters en stoppers is zzp'er.

De situatie in Vlaanderen is opvallend overeenkomstig. Het percentage startende ondernemers ten opzichte van de totale werkzame beroepsbevolking is vrijwel gelijk. Het stijgt ook bijna even hard. Momenteel zijn er bijna evenveel zzp'ers in Nederland als freelancers in Vlaanderen.
Verder valt op dat er begin 2025 in beide landen minder ondernemers gestart zijn dan begin 2024.

Ook de verhouding tussen starters en stoppers is bijna hetzelfde. In 2017 kwamen er op elke 100 gestopte ondernemers, 162 bij in Nederland. In België kwamen er op elke 100 stoppers, 163 bij. Deze ratio liep in Nederland de afgelopen jaren wat harder op dan in België, met een piek in 2022 van 2:1, om daarna weer flink te dalen. Na twee kwartalen ligt deze verhouding in Nederland op 129 starters per 100 stoppers. De daling in België begon iets eerder en lag de verhouding in 2023 lag al op 129:100 (recentere cijfers zijn voor België nog niet beschikbaar).

Figuur 16: Start/stop-ratio (aantal starters per gestopte zelfstandige)

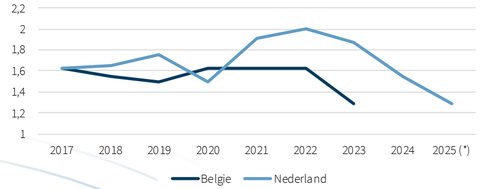

Bron: Graydon/Unizo & KVK

Welzijn en werkgeluk

Cijfers over de tevredenheid van zzp'ers zijn de afgelopen tien jaar opvallend positief. Op dit moment is 79,9% van de zzp'ers eigen arbeid (zeer) tevreden over werken als zelfstandige. Dit is hoog, maar wel lager dan in 2023 (83,1%) en het laagste percentage sinds de eerste ZEA in 2012.

De afgelopen tien jaar is het percentage zzp'ers dat zich zorgen maakt over de toekomst van het bedrijf is licht gedaald. Slechts 54,2% van de zzp'ers eigen arbeid maakt zich geen zorgen. Dat percentage is weliswaar een stuk lager dan in 2023 (60,6%), maar hoger dan tien jaar geleden (49,6%). Op dit moment maakt zo'n 9,2% van de zzp'ers eigen arbeid zich vaak zorgen, 36,6% soms.

Figuur 17: Aantal zzp'ers eigen arbeid die (zeer) tevreden zijn met werken als zelfstandige

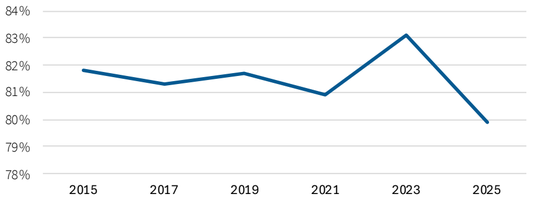

Bron: ZEA 2015-2025

Tevredenheid verschilt per type

Zzp'ers eigen arbeid zijn het meest tevreden: 29% zegt zeer tevreden te zijn, 53% tevreden. Bij zzp'ers die producten verkopen zegt 23% zeer tevreden te zijn en 56% tevreden. Het percentage 'zeer tevreden' ligt voor zelfstandigen met personeel wat lager (22%).

Figuur 18: Aantal zzp'ers eigen arbeid dat zich geen zorgen maakt over toekomst bedrijf

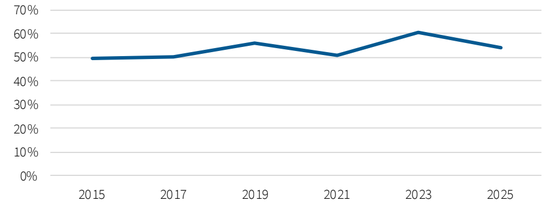

Bron: ZEA 2015-2025

Werknemers versus zelfstandigen

Werknemers in loondienst zijn iets minder vaak tevreden dan zzp'ers, maar hun werkgeluk is wel iets verbeterd ten opzichte van vorige jaren. In 2024 was 79% van de werknemers (zeer) tevreden met het werk en 77% met de arbeidsomstandigheden, blijkt uit de NEA 2024. In 2022 was dat nog respectievelijk 78% en 76%.

Over het algemeen zouden zzp'ers niet willen ruilen met werknemers. Het percentage zzp'ers eigen arbeid dat liever in loondienst zou werken is onverminderd laag. Slechts 11% van de zzp'ers zou liever in loondienst werken als zij de vrije keuze hadden. Dit percentage is al jaren ongeveer hetzelfde.

Meer uitdaging, minder stress en burn-outs

Zelfstandig professionals hebben vaker uitdagend werk dan werknemers. In 2025 had slechts 5% van de zzp'ers een 'high strain-job': een baan met hoge taakeisen en weinig vrijheid. Onder werknemers ligt dit percentage op 15,6%. Werknemers (20%) hebben ook vaker burn-outklachten dan zzp'ers (12%). Die percentages zijn de afgelopen jaren stabiel.

High- en low-strain jobs

Zzp'ers eigen arbeid hebben vaker een werk met veel uitdaging en vrijheid dan werknemers (19,8% versus 16,2%). Zelfstandigen hebben ook vaker (67,5%) zogenoemde 'low-strain jobs' dan werknemers (41,7%): werk met lage taakeisen en veel regelmogelijkheden. Dit betekent dat zij zowel weinig stress ervaren als veel controle hebben over hun werk, bijvoorbeeld over hoe en wanneer ze taken uitvoeren.

Hoeveel werkstress zelfstandigen ervaren verschilt per baan en sector. Vooral in de zorg hebben zelfstandig ondernemers vaak stressvol werk (10%), in de zakelijke dienstverlening het minst (3,5%).

Enthousiast en bevlogen

Het aandeel bevlogen zzp'ers is in 2025 iets toegenomen ten opzichte van 2023 (van 67% naar 71%). Bevlogen ondernemers zijn enthousiast over hun werk en voelen zich fit en vitaal als zij werken. In de landbouw is het aandeel bevlogen ondernemers het hoogst (79%), gevolgd door de zorg (76%) en de recreatie (74%). In de zakelijke dienstverlening is het aandeel bevlogen zzp'ers het kleinst (67%).

Tabel 8: Combinatie van taakeisen en autonomie

	Zzp'ers	Werknemers
Hoge taakeisen - hoge autonomie	19,8%	16,2%
Hoge taakeisen - lage autonomie	5%	15,6%
Lage taakeisen - hoge autonomie	67,5%	41,7%
Lage taakeisen - lage autonomie	7,7%	26,5%

ZEA 2025 | NEA 2024

Voorzieningen

Vaker sparen voor arbeidsongeschiktheid en pensioen

Het aandeel zzp'ers eigen arbeid dat iets regelt om rond te kunnen komen bij arbeidsongeschiktheid en pensioen groeit ieder jaar. Bijna driekwart (73,1%) heeft iets geregeld in het geval van arbeidsongeschiktheid, in 2023 was dat nog twee derde (66%) en in 2019 59,6%.

Zzp'ers sparen ook vaker voor pensioen. Net als alle andere Nederlanders hebben zzp'ers recht op AOW als zij een bepaalde leeftijd bereiken. Daarnaast mogen zij zelf hun oudedagsvoorziening aanvullen. In 2017 spaarde nog 73,4% van de zzp'ers eigen arbeid voor een aanvullend pensioen, in 2025 is dat gestegen naar 87,1%.

Diverse aov-voorzieningen

Zzp'ers regelen hun arbeidsongeschiktheid op allerlei manieren. Op dit moment heeft een kwart van alle zzp'ers eigen arbeid (24,9%) een arbeidsongeschiktheidsverzekering (aov). Dat zijn ongeveer net zoveel interim-professionals en freelancers als in 2023 (24,7%).

Het grootste deel van de groep die iets geregeld heeft (41%), heeft spaargeld of beleggingen als financiële verzekering tegen arbeidsongeschiktheid. Daarnaast zien meer zelfstandigen hun woning (12,1%) of bedrijf (3,9%) als financieel vangnet.

Zo'n 8,3% zit bij een collectieve voorziening zoals een broodfonds, schenkkring of SharePeople. Daarmee spreken ondernemers onderling af elkaar bij langdurige ziekte tijdelijk (meestal maximaal twee jaar) met schenkingen te steunen. Het aandeel zzp'ers eigen arbeid dat hiervan gebruikmaakt, is sinds 2019 licht gestegen (5,4%).

Tabel 9: Welke voorziening heeft u getroffen voor het geval u arbeidsongeschikt raakt?

	2019	2021	2023	2025
Spaargeld/beleggingen	33,8%	38,7%	41,3%	42,6%
Ik heb arbeidsongeschiktheidsverzekering	23,6%	23,9%	24,7%	24,9%
Waarde huis	10,2%	12,2%	12,2%	12,1%
Broodfonds, voorzieningenfonds, sharepeople	5,4%	6,2%	8,1%	8,3%
Andere arbeidsongeschiktheidsvoorziening	6,7%	6,6%	7,2%	6,7%
Waarde bedrijf	3,0%	2,9%	3,4%	3,9%
Verzekering via UWV	2,6%	2,5%	3%	3%
Ik heb geen voorziening	40,4%	37%	34%	26,9%

Bron: ZEA 2019-2025

Bezwaren en wensen

Uit de enquête blijken ook de voornaamste redenen om een wel een aov af te sluiten (2025):

- 60,4% kan het financiële risico niet zelf dragen
- 28,9% kan niet terugvallen op het inkomen zijn de partner
- 12,3% ziet een hoog risico op arbeidsongeschiktheid in de branche
- 2,7% heeft of had gezondheidsproblemen
- 22,2% heeft een andere reden.

Redenen om juist geen aov te hebben:

- Baten wegen niet op tegen de kosten (43,3%, was 46,6% in 2021)
- Kwart kan het niet betalen (was 33% in 2023)
- 17% kan terugvallen op inkomen van de partner (was 20,5% in 2023)
- Sommigen worden niet geaccepteerd vanwege leeftijd (6,8%) of gezondheid (6,8%).
- Voor 10% is niet duidelijk wanneer een verzekeraar uitkeert.
- 9,4% vertrouwt de keuring van verzekeraars niet.

Verschillen per geslacht en beroep

Vrouwelijke zzp'ers hebben vaker geen voorziening (31%) dan mannen (25%). Verder zijn er verschillen per beroepsgroep. Zo hebben zzp'ers in de zakelijke dienstverlening vaker geen voorziening (28%) dan bijvoorbeeld zelfstandigen in de landbouw (20%) of (bouw) nijverheid (24%).

Diverse pensioenoplossingen

De meeste zzp'ers mogen zelf weten hoe zij hun aanvullend pensioen regelen, tenzij ze onder een bepaalde bedrijfstak vallen. Vaak combineren zzp'ers eigen arbeid verschillende manieren om te sparen voor hun oude dag. Veruit de meeste zzp'ers (56%) hebben spaargeld of beleggingen voor dit doel. Dat is fors meer dan de 39,6% in 2017, toen deze vraag voor het eerst gesteld werd.

Verder heeft bijna de helft (48,9%) een pensioenfonds via (voormalig) werk in loondienst. Een veel kleiner percentage (12,3%) spaart met een pensioenfonds via zijn werk als zelfstandig ondernemer, maar dit percentage is wel hoger dan in 2019 (7,4%) (in 2017 is de vraag niet gesteld). Een derde van de zzp'ers eigen arbeid (34,4%) ziet de eigen woning als pensioenvoorziening. Zo'n 9,6% ziet de waarde van het bedrijf als oudedagsvoorziening.

Een fiscale oudedagsreserve (FOR), lijfrente of een bankspaarregeling zijn minder populair dan voorheen: 24,6% had zo'n voorziening in 2017, slechts 19,6% spaart op deze manier in 2025. Enerzijds logisch, want de FOR is in 2023 afgeschaft. Anderzijds hebben zzp'ers sinds 2023 juist meer fiscale ruimte om pensioen op te bouwen. Door de nieuwe Wet Toekomst Pensioenen is de derde pijler verruimd van 13% naar 30%.

Van de zelfstandigen eigen arbeid zonder pensioenvoorzieningen zegt de helft (45,8%) dat zij het niet kunnen betalen. Dat percentage is licht gedaald ten opzichte van 2021 (53,1%). Zo'n 39,1% 'is er nog niet aan toegekomen' en 19% vindt pensioen 'nog ver weg'.

Tabel 10: Welke voorzieningen heeft u voor uw pensioen? (zzp eigen arbeid)

	2017	2019	2021	2023	2025
Een pensioenfonds via mijn werk in loondienst (nu of vroeger)	N.B.	46,9	47,4	47,7	48,9
Een pensioenfonds via mijn werk als zelfstandig ondernemer	N.B.	7,4	8,8	10	12,3
Een oudedagsreserve (FOR) / lijfrente / bankspaarregeling	24,6	24,4	22,1	22,4	19,6
Spaargeld / beleggingen	39,6	44,2	50,6	54,7	56
De waarde van mijn bedrijf is mijn pensioen	7,7	8,1	8,2	8,7	9,6
Eigen woning	N.B.	N.B.	N.B.	34,8	34,4
Anders	N.B.	N.B.	N.B.	8,6	8,1
Ik heb geen voorziening	N.B.	N.B.	N.B.	14,5	12,9

Bron: ZEA 2017-2025

Politieke discussie

Zzp'ers hebben dus vaker iets geregeld, maar de manier waarop loopt uiteen. Politieke partijen als VVD, D66, SGP en CDA sluiten hierop aan met de Zelfstandigenwet, die bepaalt wanneer iemand als zzp'er voor zakelijke opdrachtgevers mag werken. Zij eisen een 'adequate voorziening', wat uiteenloopt van een verzekering tot een broodfonds, pensioensparen, beleggingen of eigen vermogen.

Experts plaatsen kanttekeningen bij het gebruik van eigen bezit als vangnet: of het voldoende is tot de AOW-leeftijd hangt af van factoren als leeftijd, gezinssituatie en de waarde van woning, bedrijf of beleggingen.

Ondertussen werkt het kabinet naar aanleiding van het Pensioenakkoord nog aan het wetsvoorstel BAZ: de Basisvoorziening Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen. Dit is een verplichte verzekering voor alle zelfstandigen. Er is vooral discussie over de vraag of uitzonderingen komen op de verplichting voor zzp'ers die zelf iets geregeld hebben. De uitvoering van zo'n maatwerkregeling is ingewikkeld.

Slotwoord

Op de lagere school leerde je: meten is weten. En de bekende filosoof Francis Bacon sprak de woorden 'kennis is macht'. Logische uitspraken waar iedereen zich in kan vinden, want je moet weten waar je over praat, alvorens je boute uitspraken doet. Toch hoor ik nog té vaak een ongefundeerde opinie, motie of tegenargument de revue passeren binnen de Haagse kaasstolp. Daarom is het goed dat er partijen zijn die de feiten nog eens op een rijtje zetten, context bieden en uitleg geven aan trends en ontwikkelingen.

In dit nieuwe onderzoek, uitgevoerd door de specialisten van ZIPconomy, blijkt het maar weer dat data er toe doen. Je kunt namelijk niet spreken van 'de zelfstandige' maar ook niet altijd van 'de ondernemer'. Dat die wereld niet zwart-wit is weten we al vanaf de invoering van de wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) in 2016.

Het wordt een interessante periode en ik wens alle partijen die deelnemen aan de Tweede Kamerverkiezingen veel wijsheid toe. Ik wil alle arbeidsmarkt-specialisten van de verschillende partijen ook een oproep doen: pak dit onderzoek er nog eens bij. Verdiep je in de feiten en de trends & ontwikkelingen zoals de experts deze al jarenlang delen. Op basis van de juiste cijfers kun je pas echt beslissingen maken die belangrijk zijn.

Het zzp-dossier is echt een rommeltje en er zijn de afgelopen jaren maar weinig stappen gezet. De inzet vanuit de Tweede Kamer om met een eigen wet te komen is prijzenswaardig. Ik hoop dan ook dat de nieuwe minister die met dit dossier aan de gang moet het voorstel serieus neemt. Gun de échte zzp'er een eigen plek in onze arbeidsmarkt en maak van de werknemer geen heilige koe. Zoals Hans Borstlap tijdens Arbeidsmarktpoort al zei: "De geest is uit de fles en die gaat er niet meer terug in".

Erik Ziengs
Voorzitter ONL voor Ondernemers

Over ons

Initiatiefnemers:

HeadFirst Group
HeadFirst Group is een toonaangevende, internationale HR-techdienstverlener en het grootste platform voor professionals in de Benelux, actief in vijftien Europese landen. De organisatie biedt een diversiteit aan HR-oplossingen: Managed Service Providing, Recruitment Process Outsourcing, intermediaire dienstverlening (matchmaking, contracting) en HR-consultancy. Er werken dagelijks meer dan 35 duizend professionals bij ruim vijfhonderd opdrachtgevers in Europa, waarmee HeadFirst Group een jaaromzet realiseert van meer dan 2,6 miljard euro.

ONL voor Ondernemers
ONL voor Ondernemers is dé onafhankelijke ondernemersorganisatie van Nederland en heeft maar één belang: de stem van de ondernemer laten horen. Ondernemers bepalen de onderwerpen op onze agenda en wij ondernemen actie. Wij zijn gevestigd in het Ondernemershuis Nederland in Den Haag. De plek waar de politiek en ondernemers dagelijks bij elkaar komen. Rammelende wetgeving is niet alleen slecht voor ondernemers, maar ook slecht voor de hele economie. Om die reden is het essentieel dat de stem van de ondernemer gehoord wordt bij het vaststellen van beleid en wetgeving. Het team van ONL maakt zich hier hard voor, door te lobbyen, problemen aan te kaarten en oplossingen voor te leggen op onderwerpen die voor ondernemers van belang zijn.

Onderzoeker:

ZiPconomy
ZiPconomy is een onafhankelijk kennisplatform en community met als doel eigenzinnige meningen over de flexibilisering van organisaties en de markt voor interim-professionals bij elkaar te brengen. Dit gebeurt zowel online als offline. Op de website van ZiPconomy krijgen externe experts de ruimte voor opiniestukken en kennisartikelen. Daarnaast heeft ZiPconomy een eigen onafhankelijke nieuws- en onderzoeksredactie.

ONL
VOOR ONDERNEMERS

HeadFirst
Group

ZiPconomy